

Ködöböcz Gábor

A költői optika élessége és a kozmikus pillantás képessége

Lipcsei Márta válogatott versei elé

A Nagyváradon élő Lipcsei Márta költészete egyre fényesebben ragyog a magyar líra csillagtérképén. Válogatott verseket tartalmazó jelen kötete nyelvi erőt, artistikus szépséget és emberi mélységet sugárzó versek gyűjteménye.

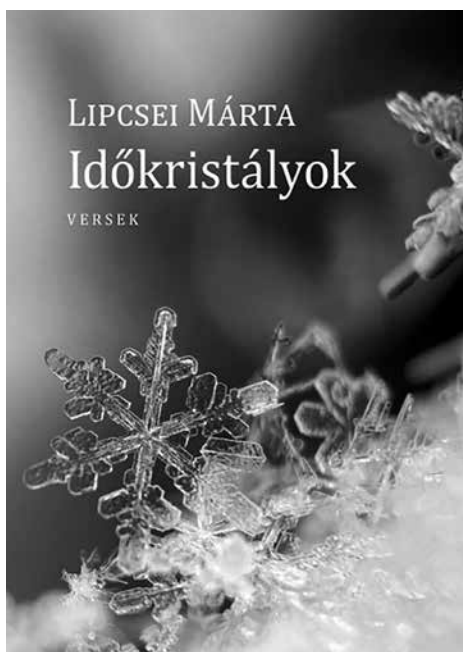
A nyelvi tradícióból, kulturális emlékezetből és erős hagyománytudatból forraszó, tág horizontú verseskönyv tematikai, élménybeli gazdagságával, alaki – formai változatosságával és műfaji, hangnembeli sokszínűségével lepi meg az olvasót. Az életmű korábbi és újabb értékeit hosszmeteszben és keresztmeteszben láttató kötetben – minő ritkaság ez manapság – olyan költő jelenik meg, aki tud súllyal terhelve repülni. Megannyi – természet-, szülőföld-, szerelem- és istenélmény által motivált – remekbe szabott alkotás született eme különleges adottság révén.

Lipcsei Márta legszebb lelki energiákból születő, személyesen kozmikus és kozmikus személyes költészete eleven érzékletességgel, nagy távlatokat egybe villantó metaforikával és hallatlanul finom partitúrával kottázza le a létezés lüktetését. A hagyomány újí-

tását az újítás hagyományával ötvöző líravilágban az éber tekintetű költő a természettudományokban jártas tanárral és a lételméleti kérdésekre fogékony gondolkodóval folytat állandó és termékeny párbeszédet.

A kozmikus bukolikára hajazó, a lét kozmoszát nap mint nap újraálmódó költészetben a természettudományos kifejezéskeincs, a reáliákra alapozott frazeológia az egyik legszembeötlőbb vonás. Ebben a – makro- és mikrovilágra szimultán módon nyitott – szemléletet tágító és távlatosító lírai világérzékelésben a világnézet és a világ nézete egyszerre és azonos súllyal van jelen.

Lipcsei Márta *Időkristályok* című kötete az alkotóműhely legfőbb törekvéseit felvillantva tárja elénk a költői pálya legsajátosabb poétikai-világképi vívmányait. A koncepciójában és kompozíciójában is jól átgondolt, organikus fölépülő kötet tizenhárom ciklusában mindösszesen száztizenkét vers, illetve versfüzér szerepel. A tárgyias-ságot gondolatisággal, a létfilozófiai dilemmákat szenzualitással, olykor pedig egészséges érzékiséggel vegyítő

versekben a természet rendjéhez, az évszakokhoz, a szerelemhez, az időhöz, az elmúláshoz, a térhez (a térpoétikához és térterápiához), a tájhoz, a szülőföldhöz s gyakran Váradhoz kapcsolódó képzetkörök és motívumok dominanciája figyelhető meg.

Az utóbbi másfél évtized java termését reprezentáló, illusztris kötet újfent azt a régi keletű esztétikai tapasztalatot erősítheti az olvasóban, hogy a világmindenségnek nevezett nagy egészet senki sem látja a maga komplexitásában, teljességében és árnyalatos gazdagságában úgy együtt, mint a költő. Ez nyilván a költői optika élességét és a kozmikus pillantás képességét jelenti. És a dolog természetéből adódóan azt a fajta őstudást és alapmotíváltságot is, amiről igen gyakran megfeledkezünk: „az egésznek része csak az lehet, ki szíve részévé tette az egészet”.

Lipcsei Márta egyidejűleg korszerű és kommunikációképes versvilága a fe-

lős és kvalitásos írástudókra jellemző illúziótlan hittel és a retteneteket néven nevező szókimondó bátorsággal úgy néz szembe a létrontás és létabszurditás erőivel, hogy – még legkomorabb verseiben is – az életszenség és az emberhez méltó, jövőérdekű létezés mellett tesz hitet.

Az *Időkristályok* okos szívvel és érzékeny elmével megformált szövegterei az emberi gondolkodás gyémántfoglataként és a csönd szűrőpróbájaként tarthatnak számot a reménybeli olvasók figyelmére. A szigorú kritériumok alapján egyberostált kötet egymást erősítő és szemléleti világegészet alkotó darabjai ebbéli minőségükben mutatnak – esetenként igen szoros – intertextuális természetű érintkezést és folytatnak intenzív párbeszédet a huszadik századi magyar líra klasszikus értékeivel. Lipcsei Márta számára többek között Ady Endre, József Attila, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Dsida Jenő, Áprily Lajos, Reményik Sándor, Szabó Lőrinc, Pilinszky János és Nemes Nagy Ágnes alkotásai szolgálnak a költői világteremtést segítő, reveláló erejű ösztönzéssel.

Lipcsei Márta jellegzetesen szakrális élménykörben fogant kötetében a kétezer éves kultúrhistoriai hagyomány lénygszerű üzeneteire koncentrálna úgy értelmezi újra evangélium és esztétikum viszonyrendszerét, hogy eközben az Istenre való ráutaltságot, a Teremtővel folytatott állandó párbeszédet elemi szükségletként és alapvető létfeltételként mutatja föl. Abban az értelemben is, ahogyan az egzisztencia és transzcendencia kapcsolatáról gondolkodó Reményiknél és Weöresnél olvasható: „Istenben az ember sír fel, emberben örül az Isten”, illetve „Isten

rajtad: végtelen könny; Isten benned: végtelen mosoly”.

Az eszmélkedésre hívó verseskönyvet leginkább talán az avatja élmény-

szerűen egyedivé, hogy a szeretetmiztikát a tudásmiztikával képes ötvözni. Ezáltal új dimenziókat nyitva az ön- és létmegértés számára.

Lipcsei Márta

Ígéretek köve

*Igazságréteken barangolunk
keresve a mindenség ígézetét
megriadunk ha követ a magány
sorsvonalon robog a vonat
felesel visszaszól a gondolat
tiszavirág-életű a szó
ígéretek kövén ül a valóság.*

Egyedüllét

*Sejtek véletlen halmazán
megérintett idegek laza
tanyáján óvatos hűtlen
virtuális életértelem
fél körútján járó zöngé
ötlet már várja hogy törölje
az egyedüllét elvarratlan
szálait károk hatásának
kergetőzését idegen
reménysugarak fényét.*